

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9507/2022
18.10.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Матковић Стефановић и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Силвио Хорват, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 51/22 од 20.04.2022. године, у седници одржаној 18.10.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 51/22 од 20.04.2022. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гжрр 51/22 од 20.04.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр 376/21 од 22.12.2021. године у ставовима првом и трећем изреке и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр 376/21 од 22.12.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужилци на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Крагујевцу у предмету 1Ст 41/2010 исплати износ од 458.924,42 динара, са законском затезном каматом од 28.03.2019. године, до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилце у делу којим је тражила да се обавезе тужена да јој на досуђени износ накнаде имовинске штете плати законску затезну камату од 02.10.2010. године, закључено са 27.03.2019. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 64.500,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гжрр 51/22 од 20.04.2022. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној примени члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе. Наиме, наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната конформном методом, по оцени Врховног суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, у светлу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.04.2013. године. Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Општинског суда у Деспотовцу П1 407/04 од 19.12.2005. године, обавезан је тужени Предузеће за производњу, промет ДП „Ресавица“ (бивши послодавац тужиле) да јој на име неисплаћене зараде и доприноса исплати износ од 458.924,42 динара. Решењем Привредног суда у Крагујевцу Ст 41/10 од 01.03.2010. године, над Предузећем за производњу и промет „Ресавица“ отворен је стечајни поступак. Закључком стечајног суда од 02.09.2010. године, тужиле као стечајном повериоцу је признато потраживање у износу од 458.924,42 динара. Решењем Привредног суда у Крагујевцу Р4Ст 615/18 од 13.04.2018. године, усвојен је приговор тужиле и утврђена је повреда права тужиле на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Крагујевцу Ст 41/10 и наложено стечајном судији да у року не дужем од 4 месеца од пријема решења предузме све неопходне процесне радње и мере за делотворно убрзање поступка (пре свега поступка продаје имовине стечајног дужника). Стечајни поступак над Предузећем за производњу и промет „Ресавица“ закључен је решењем стечајног судије од 26.03.2019. године, које је постало правноснажно 12.04.2019. године. Услед недостатка средстава стечајним повериоцима није извршена исплата. Према изводу из АПР од 10.02.2021. године, Предузеће за производњу и промет „Ресавица“ ДП „Ресавица у стечају“ је друштвено предузеће са уделом од 100%.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су о праву тужиле на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили применом

одредби члана 4., 22., 23., 26., 30. и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и одредби чланова 155., 172. став 1. и 185. Закона о облигационим односима.

Тужена одговара за штету када тужила, бивши запослени код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатио своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да му је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужила је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања признатог у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан чак и када је стечајни поступак у међувремену окончан (као што је то у конкретном случају). Исплатом накнаде штете, тужена ступа у стечајни поступак на место оштећеног само ако стечани поступак није окончан, и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде материјалне штете.

По оцени Врховног суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете, коју тужена има обавезу да накнади тужили.

Према утврђеном чињеничном стању, Закључком стечајног судије Привредног суда у Крагујевцу Ст 41/10 од 02.09.2010. године тужили је признато потраживање у укупном износу од 458.924,42 динара. Међутим, из тако признатог потраживања не може се утврдити да ли и колико износи главни дуг, а колико обрачуната законска затезна камата и ако је обрачуната на који начин је обрачуната. Да ли је обрачун законске затезне камате извршен применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), важећег у време доношења наведеног закључка, а којом је било прописано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона, применом конформне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године (објављене у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 73 од 27.07.2012. године), утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника, овде тужиоца, у стечајном поступку није обрачуната применом пропорционалне методе (прост интересни рачун), будући да из утврђеног чињеничног стања произилази да није било измене закључка од 17.02.2010. године.

У конкретном случају нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и тужену обавезали да тужили накнади штету у износу утврђеном закључком стечајног суда од 02.09.2010. године.

Другостепени суд је прихватио становише првостепеног суда, а у образложењу побијане пресуде није посебно ценио жалбене наводе, који наводи се основано истичу и у ревизији, да је потраживање тужиле признато закључком стечајног суда од 02.09.2010. године, било нужно кориговати у делу обрачунате законске затезне камате

у складу са одлуком Уставног суда (прерачунати је применом простог интересног рачуна) и чланом 60. став 3. Закона о Уставном суду.

Изложено правно становиште нижестепених судова, по оцени Врховног суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Наиме, Закључком стечајног суда Ст 41/10 од 02.09.2010. године тужилји је признато потраживање у износу од укупно 458.924,42 динара. Из пријаве потраживања тужилје стечајном суду од 28.04.2010. године, произлази да је пријавила потраживања по пресуди Општинског суда у Деспотовцу П1 407/04 од 19.12.2005. године у износу од укупно 384.887,52 динара, од чега 129.024,80 динара (на име главног дуга), 175.219,73 динара (на име обрачунате законске затезне камате од доспелости стварног дуга до отварања стечајног поступка) и 80.642,99 динара (на име трошкова парничног поступка 52.787,00 динара са обрачуном каматом).

. Код изнетог остало је нејасно да ли је на износ главног дуга од 129.024,80 динара приписана обрачуната законска затезна камата конформном методом или методом простог интересног рачуна према правном ставу Врховног суда усвојеном на седници Грађанског одељења од 02.04.2013. године, заузетог након Одлуке Уставног суда. Наиме, одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године (објављене у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 73 од 27.07.2012. године) утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду („Службени гласници РС“, бр. 109/07,... и 103/15) прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Према правном ставу Врховног касационог суда о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је по својој природи, институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника), ако извршна исправа гласи на новчани износ у коме је главници приписана доспела камата обрачуната конформном методом по Закону који је у том делу проглашен неуставним, суд ће по службеној дужности, извршити разграничење и нови обрачун камате извршити тако што ће до 03.03.2001. године применити конформни метод, од тада до 17.05.2011. године метод простог интересног рачуна, а од тада па надаље по одредбама члана 2. и 3. Закона о висини стопе затезне камате.

Дакле, обрачун камате конформном методом практично представља обрачун камате на камату, а што је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрепљену стварну штету, што није дозвољено.

Сагласно наведеном, одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. Имајући ово у виду, у ситуацији када је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна. У конкретном случају то није учињено у поступку стечаја, јер након доношења закључка од 17.02.2010. године није било новог обрачуна којим би била утврђена укупна висина тужиочевог потраживања где би на главни дуг од 181.812,00 динара била обрачуната законска затезна камата простим интересним рачуном и то: за период од дана доспелости потраживања утврђених правноснажним пресудама против дужника до дана отварања поступка стечаја.

Како нижестепени судови, због погрешне примене материјалног права, нису ценили правилност обрачуна висине тражене камате обрачунате у капитализираном износу на износ главног потраживања која чини део главног дуга, то је у конкретном случају чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Зато ће првостепени суд у поновном поступку затражити од Привредног суда у Ваљеву, односно од стечајног управника да изврши обрачун законске затезне камате из Закључка од 17.02.2010. године у односу на тужиоца од дана доспелости његовог потраживања до дана отварања стечајног поступка, у складу са одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, односно методом простог интересног рачуна и о томе сачинити извештај.

У поновном поступку, првостепени суд ће поуздано утврдити чињенично стање, имајући у виду примедбе из овог решења, а потом донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од исхода спора, у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

Имајући у виду напред изнето Врховни суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић